

נ.צ.: 17063.12747
 גוש: 30017
 הכרזת האתר: י- 4224 עמ' 3880 23.6.94
 IAA: 2815/0
 רחוב: ---
 תאור כללי: שרידי ארמון, מצודה, מנזר, מתקני תעשייה ועוד
 הקשר סביבתי: גן ארכיאולוגי

שמות אחרים: ח' צוחה, ח' צאלח, ח' אבו בוריך

יעוד המקום: גן ארכיאולוגי
 בעלות: קיבוץ רמת רחל
 מפעיל המקום: קיבוץ רמת רחל
 שימוש כיום: גן ארכיאולוגי

גודל: ?
 חפירות: אהרוני י', ברקאי ג', סולימני ג'
 ניצפות: נמוכה
 תיצפות: גבוהה מאוד

תאור הממצאים:

שרידי ישוב ומצודה מתקופת מלכי יהודה (ברזל ב'). המצודה מורכבת ממצודה פנימית וחיצונית: המצודה החיצונית תוחמת שטח של כ- 20 דונם באמצעות חומה היקפית. המצודה הפנימית (75*50 מ') מוקפת בחומת סוגרים, וכוללת בתוכה חדרי מגורים, חדרי איכסון, חצר פנימית, מעבר סתרים ועוד. על רצפת החצר הפנימית נמצאו שלוש כותרות פרוטו איאוליות, כמו כן נמצאו ידיות רבות, המתוארכות לתקופה זו, והנושאות את חותם "למלך". הוצע לזהות את הישוב באתר מתקופה זו עם "ממשת". מהתקופה הפרסית נמצאו ידיות רבות ועליהם טביעות חותם. מהתקופה הרומית נחשפו מערות קבורה וכן שרידים של מבני הלגיון העשירי שחנה בירושלים לאחר החורבן. כמו כן נחשפו שרידיה של וילה רומית. בתקופה הביזאנטית נבנה באתר מנזר ובו כנסייה במתכונת בסיליקה (בעבר זוהתה הכנסייה בטעות עם ה"קתיסמה"). כן נחשפו מתקני תעשייה, קולומבריום, מקוואות טהרה ומאגר מים.



רמת רחל

תקופות: ברזל ב', פרסית, הלניסטית, חשמונאית, הרודיאנית, רומית מאוחרת, ביזאנטית, ערבית קדומה
 רמת השתמרות: גבוהה

ממצא מיוחד: "כותרות פרוטו-איאוליות"

פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:



יחס אתר סביבה:

האתר ממוקם בתחום קיבוץ רמת רחל והוא מתוחזק ומשולט. באתר הוסדר מסלול ביקור (המתאים גם לאנשים בעלי מוגבלות), וכן שולב באתר פיסול סביבתי מעשה ידיו של האמן רן מורין. זהו נסיון ראשון, למעשה, בשילוב פיסול סביבתי קבוע באתר ארכיאולוגי בירושלים. אמצעי ההמחשה והצגת האתר לוקים בחסר, על אף המאמץ הרב שהושקע בשילוט האתר (לעיתים באופן מוגזם). מהאתר נוף מרהיב למערב ולדרום.

נגישות: גבוהה ביותר. ניתן להגיע ברכב דרך שבילי הקיבוץ עד לחניון בצד האתר. האתר, כפי שהוזכר, נגיש אף לבעלי מוגבלויות.

שימור:

מצב השתמרות: טוב. באתר בוצעו עבודות שימור רבות לקראת הכשרת האתר לביקור, אולם יש לדאוג לתחזוקה קבועה.

טכנולוגיות: בניית גזית וגויל, בניית ביצורים, כותרות פרוטו-איאוליות.

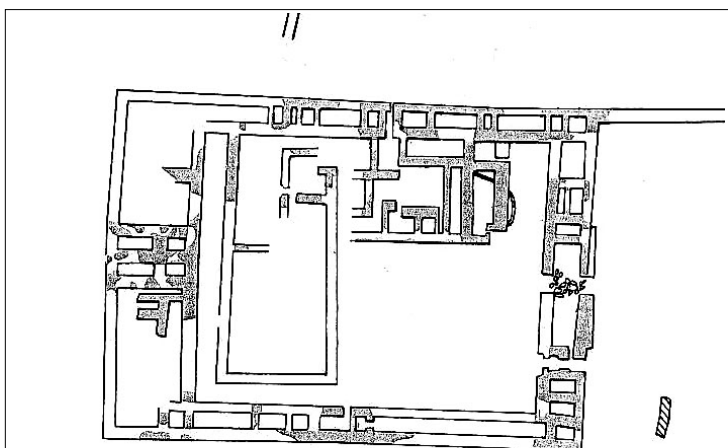
מסקנות:

<input checked="" type="checkbox"/>	ערך ארכיאולוגי מיוחד
<input checked="" type="checkbox"/>	ערך היסטורי
<input type="checkbox"/>	ערך דתי-תרבותי
<input checked="" type="checkbox"/>	ערך אדריכלי/טכנוני
<input checked="" type="checkbox"/>	מייצג תקופה
<input type="checkbox"/>	ערך נופי
<input checked="" type="checkbox"/>	נדירות
<input checked="" type="checkbox"/>	רמת השתמרות
<input type="checkbox"/>	מקבץ
<input type="checkbox"/>	פגיעות

לאתר ערך ארכיאולוגי רב, וכן ערך היסטורי, תרבותי, אדריכלי ועוד. מיקומו של האתר בשטח קיבוץ, ופיתוח האתר לביקור, מעניקים לאתר פוטנציאל גבוה לשמש כאתר תיירותי מצליח. יש לדאוג לתחזוקה קבועה וכן לטיפול שימורי בעת הצורך. יש להסדיר את מערך ההסברה וההדרכה באמצעות שילוט, באתר. אין לאפשר בנייה (מחוץ לאתר) הפוגעת במבט מהאתר לכיוון כנסיית קתיסמה (110).

היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה: האתר סמוך ל'קתיסמה' (110) ולאמת המים העליונה (58), והוא צופה לגבעת המטוס (115) ולגבעת הארבעה (114).

ייתכנות תיירותית: גבוהה מאוד, ברמה עירונית/ארצית.



תכנית, מתוך: אנציקלופדיה חדשה לחפירות, ערך "רמת רחל"

ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [106] אתר 95 אהרוני 1992 וביבליוגרפיה שם.
Conder and Kitchener 1881-1883 III: 104
Aharoni et al 1962, 1964
Tsafrir, Di Segni and Green 1994:212

ממלא הנתונים: שחר פוני - אדריכל יוחנן (גיון) זליגמן - ארכיאולוג
תאריך עדכון: קיץ 2003



כותרת: שחזור



אחת מאומנות השער של המצודה הפנימית.
מתוך: אנציקלופדיה חדשה לחפירות ארכיאולוגיות



פיסול סביבתי באתר



המצודה: מבט מצפון



שילוט באתר



יוליה רומית



"מעבר סתרים", המצודה



בשולי האתר: חורשה ותצפית